

## KURZ POČÍTAČOVÉ KATALOGIZACE HUDEBNÍ IKONOGRAFIE

---

Ve dnech 30. 9.-4. 10. 1998 se v rakouském Innsbrucku konal kurz „Computer assisted cataloguing of music-icographic sources - a workshop“. Kurz byl věnován počítačové katalogizaci hudební ikonografie v databázovém systému HIDA3/RIDIM - MIDAS (Marburger Informations-, Dokumentations- und Administrations-System, Method of Indexing and Documenting Art Systematically). O tomto systému referovala podrobněji dr. Monika Holl na semináři ČNS IAML o hudební ikonografii v říjnu 1997. Kurz organizoval Institut für Musikwissenschaft, Leopold Franzens Universität Innsbruck, s výjimkou Itálie jediná evropská katedra, která se zabývá výukou studentů v oboru hudební ikonografie. Program byl připraven prof. dr. Tilmanem Seebassem, vedoucím ústavu a předsedou evropské sekce RIDIM; praktickou část pak zajišťoval mladý pracovník institutu Thomas Zeiler, zodpovědný za hudebně-ikonografický archiv.

Akce se zúčastnilo (kromě výše jmenovaných) 13 účastníků např. z Bavorské městské knihovny, z pařížského Národního střediska vědeckého výzkumu - Ústavu pro výzkum hudebního dědictví ve Francii, Slovenského národního muzea v Bratislavě, Státního ústředního muzea hudební kultury - Glinkova muzea v Moskvě, studenti a badatelé z místní univerzity, zahraniční stipendisté katedry a jedna diplomantka z univerzity v Pise.

Kurz probíhal v jedné z počítačových pracoven univerzity. Na základě předem zasláných podkladů měli účastníci připraveny obrazové dokumenty v programu Imagination, což umožnilo pracovat s evidenčním formulářem databáze a obrazem současně na jedné obrazovce v systému Windows NT 4.0. V novější verzi (od r. 1999) to umožní sám systém HIDA. Každý počítač měl také přístup na internet, kde byl používán vyhledávací program k systému ikonografické evidence ICONCLASS, který je dnes v rámci internetu zpřístupněn zdarma. Každý z účastníků zpracoval cca 7 až 8 ikonografických pramenů jako ukázky. Ty pak byly předmětem diskuse o optimálních formách katalogizace, aby bylo možno plně využít možnosti vyhledávání v rámci databáze, resp. jejího upraveného formátu RIDIM. Protože systém vznikl původně při fotografickém archivu, upozorňovala většina účastníků spravujících hmotné fondy na nedostatečnou provázanost různých aspektů evidence s inventárním číslem originálního dokumentu. V rámci systému jsou vedeny samostatné vyhledavatelné řady pro evidenci hudebních nástrojů a výtvarných umělců - autorů děl. Tyto řady však nemají přímý odkaz na originální kompletní zápis o příslušném dokumentu. Vyhledatelnost je výrazně vázána na využití číselných indexačních systémů - ICONCLASS pro osobnosti a výjevy a Sachs-Hornbostlovo číslování pro hudební nástroje. Diskuse umožnila konzultaci určení a popisu hudebních nástrojů a atribuce autorů výtvarných

děl i získání přehledu o typech ikonografických dokumentů v jiných zemích a o úrovni a rozsahu jejich evidence. Předmětem diskuse bylo i nejnovější zpracování definice oboru včetně podrobné bibliografie prof. Seebassem v novém vydání MGG (Die Musik in Geschichte und Gegenwart. Allgemeine Enzyklopädie der Musik begründet von Friedrich Blume. Zweite, neubearbeitete Ausgabe herausgegeben von Ludwig Finscher, Bärenreiter 1997, Sachteil 6, sloupec 1319-1343).

Účastníci se také seznámili s prací institutu, výukovým programem studentů, fotoarchivem, knihovnou (včetně uplatnění programu pro evidenci bibliografických údajů PROCITE), s aktualitami v práci účastníků a s připravovaným přehledem dosud neevidované bibliografie oboru za léta 1975-1995 a se staršími i novými čísly sborníku Imago Musicae (v ČR nedostupný), včetně možnosti aktivní publikační spolupráce, zvláště soupisových prací. Knihovna institutu představuje nejbližší zdroj téměř úplně starší a především novější literatury oboru. Sám institut si v poslední době stěžuje na výrazně menší finanční podporu státu i města, která se podobně jako u nás projevuje v celkovém přístupu ke kultuře. Podobné zkušenosti měli i další kolegové. Studijní program institutu zahrnuje povinně i hudbu nonartifiziální a hudbu mimoevropských národů včetně instrumentáře.

V obsahu Imago Musicae se postupně častěji objevují práce věnované hudební kultuře 19. a 20. století, zvláště významu fotografie pro její poznání. Velký prostor je věnován katalogovým soupisům, které jsou považovány za nejvýznamnější příspěvky. Jsou řešeny většinou v podobě 3 až 4 záznamů na jedné stránce včetně malých černobílých fotografií pro každý zpracovávaný předmět. Soubor bibliografie oboru je velmi bohatý, pro Českou republiku bohužel pouze výběrový. Zachycuje také například zahraniční práce, které se týkají českého materiálu. Celý soupis zahrnuje téměř 4000 citací. Měl by vyjít jako součást Imago Musicae během roku 1999.

Cestu bylo možno uskutečnit díky laskavé podpoře Českého hudebního fondu a České národní skupiny IAML.

Eva Paulová  
Muzeum české hudby, Praha

